

ACC. N:R M. 13533:1-25.

FOLKLIVS-  
ARKIVET  
LUND

Landskap: Skåne Upptecknare: Herman Nilsson, Hälselholm  
 Härad: V. Göinge Berättare: " "  
 Socken: Stoby Berättarens yrke: f. d. järns. tj. man  
 Uppteckningsår: 1954 Född år 1877 i Skärkind, (Östergötland)

Barnets vård och uppfostran under för-  
skoleåldern. s. 1-25. LUF 98.

Skriv endast på denna sida

Folklivsarkivet  
Lund.

Luf. 98.

FOLKLIVS-  
ARKIVET  
LUNDLuf. 98  
1

Barnet Vasil och voffostern Imeler förskoleåldern.  
Allmänt om övervakning och Fostern.

Det första barnet fick modern i huvudsak ensam taga värd om.  
det första året var det moderns merarbete, men en förparhustru fick  
hava den lilla med sig i arbetet på sommartid med arbete ute på mark  
då en vacker sommarlag tog hon den lilla med sig, och lade henne  
under ett struggrik trääd, hade hon fått barnet i sömn, så kunde hon  
lugnt arbeta, vaktade det så var det till att falla det vid bröstet till  
det somnade igen, då kunde hon fortsätta sitt arbete, sedan <sup>det</sup> vuxit  
till vid 3 o 4 års ålder då kunde barnet röra sig lite, då var det  
mycket som intresserade sig, då fick hon hava fjätur, och en flicka  
från grannarna fick vara barnpiga, och de som inte kunde  
få tillsyn till barnet, fläthade de ihop enträppar till en mindre  
itring, en mindre plats på en be vuxen gräsväxt, där barnet hade  
rörelsefrihet, i den om gärdade platsen, på landet hade de lärkunder  
de vara fragna hundar, och de var fragna vaktare över barnen.

Och var det i bysamhälle, så var det barn som gick tillvarandra  
och lekade, de större flickorna togo omvårdnad om de mindre  
barnen, och i många fall var en mormor, eller farmor som såg till  
sina barn barn! Modern fostrade barnet, först och främst att läsa  
sig att håka på folk som kom och gick, och att de skulle var tvivliga  
mot de äldre, fick inte göra narr av en gammal människa som var  
lite uppseende väckande, i äldre tider var många tiggare som gick  
på byggen och även yngre folk såsom pojkar och flickor, som voro  
ute och tiggde mat, och det var vanligt att ingen tiggare gick från en  
gård utan han fått mat, och var där barn som hörd att de större  
berömda dessa för tiggare gubbar och kvinnor, och pojkar och flickor  
tiggare ungas, men de flästa föräldrar, förmanade sina barn, att  
ej förnärma, sådana som av tvänget var ute i dessa ärenden, som  
föräldrar sade ni vet inte vad ni skall gå igenom, och ett som  
men inte glömmes det var föräldrars uppmaning till sina barn  
att inte brata bort en bit bröd eller annan mat, det var helgesän,  
som de sade till dem som brastade bort en bit mat, ni kan bli  
så hungriga, och ni skulle tänka på om jag hade den biten mat

om jag hade haft den mat jag traskade! I äldre tid hölls brödet som  
heligt, föräldrares uppmaning till barnen i uppväxt åren, åt lite med smul,  
men mycket med. För brödet är huvudstolen, och de förmåningar följde  
genom livet, och lydnad mot sina föräldrar, och vördnad för de äldre,  
och det föräldraerna sagt till sina barn fick de lyda. Och i varje hus  
i vardags stugan över stugdörren hängde en björkris till rätta för  
att ge den felande en avbättring, och var det någon som var illa  
föstrad, så blev företalet följande: 'han har fått för lite av riset, och de  
som inte vill lyda far och mor: de får lyda trummor och bröstkinn.'  
Båtsende mot och förbaktande till de vunnna.

Barnet kallade modern, mor, fadern: far, far och morföräldrar,  
far, far, och mor föräldrar, mor far, och mormor: de kallade  
de ej till sina föräldrar, eller mor eller far för föräldrar, eller ej  
de till andra främmande personer:

När barn kom på främmande ställe, så for de fram in om dörren  
så pojkarne tog mössan av sig hälsade god dag, flickorna nej och  
hälsade god dag, och framförde sitt ärende, men gick ej från dörren,  
för om husmodern bjöd till dem fram i rummet att sätta sig:

När där kom främmande kom till hemmet så fick barnen gå fram, och de taga de främmande i handen, och kläpa pojkar på baka sig och flickor på niga, och så fick barnen gå bort i rummet, att sätta sig, men lämna själva till de främmande, och sedan ej lägga sig i de främmandes tal: Vål upp förtrödde barn sådde god natt till sina försälsas, när de skulle gå till söngs, Och god morgon när de steg upp: Och modern hade till vana att de som lärt sin aftonbön, fick en av den läsa den innan modern lämnade barnen till att sova.

Förbud och Förbud.

Förmaning till barn att vara ärliga, om du ser någonting uto eller inomhus, så tag inte något, som hör andra till, för kom ihåg spindel budet, du skall inte stjåla, för böjar du med en pennan, kan du sluta med en silverstav, och inte tjuga, för den som tjuvar, kan bli inte trodd, om en kan säga sanning, och inte hämma folk, såsom de som är låghästa eller har andra kroppsfel, för då kan du bli likadana, om inte värre, och inte vissla och tilla i en spegel, - för då kan du komma till och se den löjje i spegeln. Eller vissla ute när det är mörkt, - för då kan

Den lojje ta dig! Och inte kasta ut svordommar, för närmer  
du "fars" namn, - för då kan han också komma och taga dig.

Och inte leka begravning, såsom begrava en död fågel, som  
det hände i ett hus i Bästleholm, några skotflickor hade begravat  
en fågel i trädgården och läst begravnings förmuläret, sedan  
spöskade det i huset, möbler flyttades av osynliga händer, Rykko-  
herden i Stoby församling, i sällskap med några ståndspersoner,  
och <sup>och</sup> undersöka förhållandet, han kunde inte göra något mot det.

men när den ena flickan som var från Estöv och kom hem  
från <sup>Bästleholm</sup> sedan var spökeriemas borta! Denna händelse hände på

1880-talet, var mycket omtalat, och varit i pressen flera gånger,  
ville inte barnen tvätta sig, så skrämde de dem, att de fick  
skorv i huvudet, och det kunde gå så långt så de fick ha  
"beckhätt" - det hade barnen, - när de fick skorv i huvudet;  
huvudlös var en yläga bländ skotbarnen för i många hem  
var det bristfälligt med rentigheten, och föräldrar, modern och far  
kunde göra sitt bästa att hålla efter ordren både om tvättning och  
om morgonen, men när de kom hem om tvättning, hade barnen

57

löss i sina händer, ohysen ville komma i rena buvad. Filar sig  
i näsan, då sade de till dem, har du häskor i näsan, dra inte  
upp snöret utan snyt dig drummel. Gack inle och tilla i brummen,  
för då kan brum gubben taga dig, särskildt stränga mot barnen  
var de, att vara försiktig med vännerna. Pojkar skrämdes  
för att leka med flickor för andra pojkar höll de pojkar  
som lekte <sup>med</sup> flickor, de kallade dem för "grebbe påga". Barnen  
fick ej gå <sup>till</sup> en å eller bäck, för då kunde bäckhästen komma,  
och lura barnen till att rida på honom, och hästen kunde gösa sig  
så lång som påst, en häst av vit färg gick och betade utmed  
Helgeå, några pojkar som var tillrädda hoppade upp och satte sig  
på hästryggen till fler pojkar som kom, blev hästen längre, så till  
sist kom en pojke. Och han sade: Hoss i fessa: <sup>(namn)</sup> ett sådant  
"kyrsko pass". Och för att nämde pojke sade jesu namn, så  
var tronformen borta, och hästen kastade alla pojkar av  
hästryggen och ut i Helgeå så vätnes fossade ikring. "en  
6) "gammal sägen jag hört i min barndom". Och vid vattenfossar  
där spelade "necken", där fick de inte stå och höra på när han

spelade "Ewa leken" för då kunde de dansa ut i "fossen".  
Och barn fick inte gå ut i skogen, för där kunde skosman  
försvilla dem, skosman kunde visa sig i vackra flickor,  
eller också som fula häringar, men de skulle se huruvida  
de var på ryggen, vore de ihäliga i ryggen som ett batstråg - då  
var de en skosman, blev de försvillade i skogen, så skulle de  
vända träjjan eller pjolen, så fick de se var de var och finna  
vägen hem. Dottern det var den som de brukade alltid skrämme  
barnen med, dottern var i gånge tid av vandringsfolket merom-  
dels hade de fruntimmer i sällskap med sig! Backaren var en  
av de personer du brukade skrämme barn med, också benämnd  
"nattmän", i varje härad var en backare han utförde veterinärens  
Syssla. Plats tilldelningen i Hermsel.

I torpstugor, och lägre tjänstemäns bostäder, var sovställen  
sängplatser ganska begränsade, för några tiotal år sedan, var i  
torpstugor, det var backstugor och i dem var i flästa fall inte mer än  
ett rum, och begränsningen för barn, var inte bränd för sex och  
stundom fler, på vintern fick ha de två minste i säng hos sig



och hos familjefadern hava ett par barn hos sig, och slumla som fick  
de ligga "slafvades" i sängen, de barn som låg i sängen på detta sätt de hade  
huvuden i sängen medel bland benen, de som låg i sängen. En barnvakt  
i min hemby han hade 8 barn en del i skolbänken i barnvaktstugan var  
ett rum och kök och där fick de vintertid placera sin barns sängplattor, så  
i nuvarande tid knappast kunde tro att sådant kunde existera, i rummet  
var s.k. fönster, och där fick far och mor hava sin sängplats, det  
blev näst hustrun som fick hava det rum vid den tiden hon fick  
barn, och i det lilla köket var en liten barnsäng en stor bakugn tog  
upp en stor plats in till köket så där var ett litet smyggen så där var  
plats till en soffa, och på bakugnen värdades två bäddor, om  
Sommaren, låg de större barnen såsom pojkar ute i loggningen,  
för barnvakten hade gästom hä, de höllade stämman på sin barnvakt-  
sträcka. I rummet fick inte barnen vara i, och när barnen  
varo fri från skolan så fick de större pojkar, ut till bönderna  
som vaktpojkar i den tiden hade varje bonde får, och där var bönder  
som <sup>hade</sup> 2 och femtio får, som behörde tillsyn på sommaren. Små  
barn hade sina leksaker flickorna sina dockor, somliga resed i hop

8

avlagd lump vred ihop en rund boll av lump, band en vit duk om detta, och målade ögon och ögonbryn mun och näsa och vredt ihop hår och kropp och syddes kläder till detta monstrum, de kallades "lasadocka" eller santa dockan, senare svarvades mindre bräddockor som vasa målade, men lasadockan tyckte de bäst<sup>st</sup>, på 1880 började posstindockor i början bara posstins huvud, sedan kom där hela dockor av posstin, varje flicka hade sin docka, och så hade de en vasa i rummet där de hade dockefamiljerna, gärna en palt hade barnen någon gång hade ett av barnen fått en palt av en anförvand, och den var barnets tillhörighet, en lida till att ha sina tillhörigheter, eller ett gammalt skåp som även kom vara till förvaring för sina leksaker:

### Kläddräkt

Vid ett och i många fall vid två års åldern ikläddes barnen en dräkt komponerad hel dräkt tröjja och byxor, och den räckte näst med till mårken, stunden hade de den knäppla på ryggen en del hade knäppningen fram till och sammanknäppningen var med traktor och marmor. de kallade den dräkten för "stum" på en del orter kallades den prot, ett bevis att det

10) var den första dräkten de hade när de var ute i det, de sade alltid om barnet första varande, det var den tiden när du gick i "skola". Den dräkten hade de både vintre och sommar, under slagg för barnen för de mindre var ett lin tyg flickorna hade korta ärmor, pojkar hade långa ärmor i sina lin tyg och de knäpptes vid halsleden, förkläden hade flickorna vid 6 års åldern de varo i långt med knuten och bands i midjan med ett band som var fäst i förklädets övre kant och bands på ryggen, de förklädes banden varo vackert mönstrade, de vävdes på bandstol, liksom strumpbanden, och förkläden kunde en god fantasi frammana vackra mönster, de kallade dessa mönster, de "rämmade förkläden" här var många gummar som satt i sina backstugor, och frammanade många konstnärliga förklädsmönster, annan vävning såsom dukar i dräll, i gäsmönster fina arbeten allt hemarbetat ullat linne och arbetat fram det, för kläden var av tyg, linnekragar kom i bruk senare, myglades vid högtidliga tillfällen, såsom vid examen i skolan och vid andra tillfällen. Flickorna hade tvåa kragar som fästades i lin tyget pojkar hade hela kragar med förhänge.

pojkarne hade tygmässor om vintern, och skinnmösten var  
harstinn färstinn mössor vid sträng köld: flickorna hade  
chaletter hemvävda huvuddukar, s.k. huvudnäsdukar, de varierade  
en del, smålandsfruntimmer, som kom här ner åt Skåne hade  
särskilt mönsttrade huvudnäsdukar, de kallades 'Smålamminga'  
näsdukar: Vid sommartiden hade pojkar och flickor hattbatter  
de köptes vid Linn s.k. Jönaremarknad en barnhatt kostade  
30 öre en manshatt <sup>50 öre</sup> vid detta köpte mannen såväl som  
fruntimmer hattar att hava till reds till fjärsbösten då karlarna  
skulle hava <sup>tyg</sup> vitad hästen, och fruntimmrens långa särka, angspå  
i midjan, de kallades höst och skärde särka. Vid 5-6 års  
åldern och innan hade de strumpor, och de varo långa så de  
gick upp till knän och bands där nedan med hemvävda  
mönstrade band, strumpor varo lika långa för flickor som  
pojkar, där de band strumporna kallades "hose sten:" och där  
var märke i benet där de bundit bandet om strumpan, och  
det blev en tättnad för pojkarne när de fick höststrumpor.  
Barnskar var av läder och skinn, men i vardagslag var det

12  
var det träskor, en träskomakare kom till gården och gjorde  
träskor hel uppsättning till hela församlingen till fjärrfolket, och  
även till vaktpojken, men den sprang berfata hela sommaren,  
i lönekontraktet var skrivet, tjänarne skulle hava träskor så  
många de sliter för året: Skoelen syddes tillskades av  
byskomakaren, i landet brukade hemmen kom skomakaren  
till gården, för bönderna beredde sina tudor själva, och så  
var där hemmagarvare i byggen som vore mästare i både  
grövre och finare garveri arbeten, skomakaren kom till gårderna  
med gesäller och lärlingar, och sydde fotbeklädnader till  
gårdens befolkning, i gården till, var lönen mycket i naturen  
att drängar och pojkar skulle hava skoeln i lön, då till verkade  
skoer till barnen också, men även i många församlingar var det lite  
barnen begångnade skoer, i min barnleens skolgång som  
var på 1880 och in på 90 var vi 70 barn i folkskolan och av dem var  
inte mer än 7- eller 8 barn som gick med skoer utan träskor var  
den allmänna fotbeklädnaden det kunde vara om söndagarna  
när man skulle gå till söndagsskolan, man fick hava skoer

på fötterna då, men när man kom hem så fick man taga av de  
kläderna man hade på sig och byta om en annan kostym, som man  
kunde resa med i stog och mark, skorna fick <sup>man</sup> taga av, och tospa  
och ställa in dem på en bestämd plats. Lunds byggdens barn hade  
i Synnesket hemvävda tyger till kläder, i hus och gårdar vävdes  
till kläder till både äldre och yngre, varje torpare och bonde hade  
får och där blev ull till kläder, och lin till besättning till lin <sup>ull</sup>tyg.  
i hemmen vävdes blårändigt tyg benämnd bracktyg. Till sommar  
kostymer till pojkar, och flickor, och till vinter kostymer  
vävdes värken, näst i grå färg, och vadmal. Till vinter övers-  
rocker "pojke över rock" svart vadmal, en pojkeöverrock var  
håblång räckte lite ned om knän, dubbel radiga bångar,  
rundskuren krage, Fickkappan var i samma snitt som  
pojkeöverrockarna. Smälflickornas hår bands i två små  
flåtor, sedan några år äldre i folkskoleåldern hade  
flickorna flåtor hängande i nacken i längd med hår  
väuten. Pojkarnas hår kort-slippt var allmänt  
13) Och det var en sak som var nödvändigt för att freda sig mot

ohygan som var mycket utbredd bland folket, dåliga bostäder och trångboddhet. De blårandiga pojklädesna de voro nödvändiga att tvätta en gång i veckan, och i många fall hade de inte mer än en sommarpostym. Till festdagar såsom examens dagen då om möjligt fick mödrarna anstränga sig till det yttersta för att få sina barn så ordentligt klädda som möjligt, men även i den tiden när inkomsterna voro små var här mödrar med uppfinningsrika förmågor, och små tillgängliga inkomster men en hustru med flera barn, och hon hade dem alltid snyggt klädda så folk rent förvånade sig över hur hon kunde ha barnen så väl klädda, men hon tog gamla kläder som var av starkt tyg, spräkte sönder dem tvättade tyget, torkade pressade det, färgade det i mörk röd färg och den flickan fick en cracker examens dräkt, och till och med klädde hon sina på små förhållanden så att många blevo älsksjuka på henne och sade hon var högfärdig. Då var barnbidragen ofrånliga. Barn-dräkten pojkarna med korta byxor hölls i bruk, en del ända till i konfirmations åldern, men flickorna började med

länga kjolar de sista veckorna innan konfirmationen.

Föda och måltidsseder.

Vid fem och sex år fick barnen sitta vid bordet vid måltiderna och de åt de som tidigt med de vuxna till vardag, utom när de hade förnämmande arbetskräft, för då var der ej plats vid bordet (och ej heller vid bjudningar). För då serverades sprit, och de äldre spelade kort, och det passade ej hava barn i den miljön. Barnen satt intill modern. Kätredskap var kniv och sked. Barnen fick hålla tyst vid bordet, som förmaning "maten tystar munnen. De fick ej gå från bordet, för än de andre voro färdiga. Barnet fick vänta till till de större tagit för sig, och fick de laga mat själv, fick de inte lägga upp mer på sitt fatrik, än de kunde äta upp, ej heller laga de större stycken av fläsk, eller kött, och äta upp och vara färdiga vid bordet, när de andra voro färdiga! På en del hem fick barnen läsa till bordet, men vid tillfällen då de hade förnämmande arbetskräft voro barnen för blyga till att uppträda, och en annan så var till en intet tillåten, för så fort folket ätit skulle de ut i köket.



En bordsbön som var bruklig i min strölgång!

Gud med en nödtorstig spis

Du oss styrkor här i livet!

Låt oss sprutas vadt du givet,

Måttligt och ditt namn till pris.

Efter måltiden

Tacka Herran, ty han är god. Hans mildhet visar i

evighet; ty han mättar den hungersige, och uppfyller jorden med sin välsignelse.

Ära vara Honorn i Tid och evighet Amen!

Sedan kom den i kortare ordlag

För mat och dryck dig vare lov, O Gud!

Lär oss i tro att hålla dina bud!

Här vi eniesade på Ljungbyhed 1898-1899

Restes bordsbön, i markitenteriet eller i matstallen.

Före maten. I Jesu namn till bords vi gå, Velsigna Gud den mat vi få.

Efter maten Tack o Herse Gud den mat vi fått.

För silt och skuring som Herren oss beställt, kunde man höra  
i refektören.

Jupprentem innan de blivit så stora så de kunde sitta vid bordet bland det andra folket, fick barnen välting om mörgrana, mjölsöt av rågmjöl var mycket vanligt, också, smörgåsar smör på grovt bröd, fint bröd var inte vanligt utan vid högtiderna. Och i många fall endast vid jul! Kaffe var i gamsta spassamt en gång om dagen, och det var om morgonen, sötsaker var ju inte vanligt men i en del handelsaffärer, kunde handlarerna vara godvilligt mot bra, som handlaran, ~~den~~ han förförade på, och det var godsaker bröds, socker, karameller, och lakrits! Från försäljare som bevisade gille begravning eller bröllop, var det vanligt att gästerna fick olika sorters brakar med sig hem, och där fick i första hand barnen loppis och allmän spukevärd.

17) Barnen sedan de började skolan så hade <sup>de</sup> fått en stående regel att tvätta sig noga så de kom till skolan, rena och snygga! Och modern fick också se efter barnen tvättade sig noga, men hon fick också lägga sin hand om flickornas hår i den tiden de hade håret långt, och de fick flätas, och det kunde de inte själva klara för in de blev äldre! I en del hem fick barnen varmlad en gång

på vintern det får kallas karbad, en bräja till barnets storlek, större barn  
en kanna av ett fotogen kört var badkaret, en kittel vatten värmdes  
över den ögma spisen, och när det var efter den vane prammaren lagom  
varmt, så tog de kitteln med det varma vattnet, och slog i karet, och  
så ett par händer grovt salt, och rödde om i det varma vattnet sedan  
avkyllte de det varma vattnet med kall vatten sedan tog den som förestod  
badet sin baba armbåge ned i vattnet, det var provet på osämrad  
badvatten, var ett barn skrofulöst, så lades armbågstred i vatten,  
eller tallkvistar, som skulle vara bra mot skam att förhindra sjuk-  
dommens spridning. På Arton hundra tillio tolet graserade skabb  
mycket bland folk och var mycket smittsam, spred sig över  
hela kroppen, värst i huvudet i håret var det en svår härd, och  
en väldig klåda medföljde, då tvättade de barn, såväl som vuxna  
med ugnbak av styvmossoriden, kallades även, styvmossblomster,  
det tvätta de <sup>den</sup> skabbsmittade på hela kroppen, och även kokte  
de en extra bråk att dricka som te, och även tog de in krossad  
svavel, som påstods, att den som intog en tesked krossad svavel,  
det skulle driva ut dåligheten av kroppen.

När ett barn slagit sig, så fort som modern eller någon annan av husets medlemmar kom till så tog tog hon en sar eller ett annat av slår, och la på det slagna stället, för att hindra att det slagna ej svaltade. Flotsjuka. Kände man sig trång i i halsen, hade man att taga vänstra strumpan, sörvda denna var av ull, och binda om halsen. Låg man med en saken natten över, var man åter bra.

### Lek och Leksaker

När folket om kvällarna eller vid andra friheter så var barnen framme hos den som de kunde känna sig fria, då samlade de några stycken, som stöt sig till dem, så tog <sup>de</sup> en ihopvisad näsduk, och kastade hon näsduken till en av dem, Steppet är kastat, vad är den kastat. frågade den som kastat, så skulle den som svarade, svara på s. kom hon med ett annat svar, så fick hon lämna rent. Ett annat. Var att gömma fingerborg det skulle sättas på en öppen plats men ej gömt bakom något ett satte fingerborg en gick och letade efter det, och var hon nära det, så sade ledaren, abta dej det bränns, när hon hittade det, så fick

20) där en annan gömma det, Och den leken gömma singen, eller  
Sälja vachmal, det var inombus lekar, om sommaren, då lekte  
barnen handet, en stod i affär varorna jordklumpar eller vid tiden  
bären varc mogna så hade de bär i strutar och sålde pengarna de  
köpte med var peppersbiter, till värelmynt hade de små lamma stenar,  
Också lekte de skola, en flickorna var lärarinna, men det brukade  
taga hastigt slut för lärarinnan ville hålla disciplin, och då begynnade  
hon samma metoder som lärarinnan i deras skola gjorde, och då  
blev där om val på lärarinnan, och i flesta fall gick det fört barnen  
avfolkade skolan; pojkarne lekte skyt och kase, det var en  
jagt i skog o mark, Eller bollspel söt och sur, elkhorn boll, eller  
stå boll. Leksaker köpte på marknader de förste leksaker var  
lergöken 4 stycken för lergök, eller flöjt, det tillverkade pojkarne  
själva, visselpipor, fläskor, flöjter när vintern på våren var löpt,  
tillverkades, och tidigt på våren när ungfallen var löpningstiden  
vred de lammbössor av ungfallen toppar, och så gjorde toltkar  
till dessa bössor, så tuggade de peppar och satte i båda ändar  
och så drev de ut den instängda luften, så blev det en smäll

Piska toppen: Toppen var svarvad av trä, spetsig i den ena änden  
därifrån den änden som skulle sättas på marken, var där i den  
grövre delen svarvade refter toppens längd 7 cm, och där var svarvad  
ett utstående, till denna topp, <sup>så</sup> för en piska, en hasselstämp med en tim-  
nesmodd, denna piska visade de om toppen, drog så ut reven, så  
satte den ned på marken så var den i en roterande rörelse, och när den  
slutade av, så på med piskan på toppen de kunde hålla den i rörelse  
så länge de hade lust, och så tävlade de med sina toppar.

Flär var stöjdhandlare, som drog i <sup>byggen</sup> tåring på de var från fagerbults  
bocken, de hade slavar, trä skålar, lekaker såsom snarrebussar, även  
sådana omstärdda toppar, träföjtar, spetsatlegubbar av trä m.m. pojkar  
och flickor voro för sig själva! Utom när de ställdes till ring lekar  
den länge en kelekan, men då var läraren med, för att lära barnen  
utom huslekar, när de kom ut på utvandring, till en av de vackraste  
skogsbekanta platser, där ~~från~~ barnen kunde roa sig några  
timmar, och där en godsin-ö landman bjöd på mjölk, och  
vettebullar, då ställde läraren upp sina barn, att sjunga några  
av sina lärda sånger, och då ställdes barnen upp till sina folk lekar  
också.



För då kan det gå för dig - som det gick för flickan som framman  
på brödet, hon sjönk ned i jorden. Det var i min barndom, ett  
helgerår, att basta baka en brödtit, det hade varit länge tiden i dessa  
barndom. så det hade de i minnet. Och de gamle hade många  
visor i sitt minne, såsom denna: Lars Peller. På grevens gods.  
Lars Peller i Trasar syntes:

### Undervisning och ngtliga sysselsättningar.

Ja de lärde barnen sina barnböner, Och i familjer som hade flera  
barn, och de i skolåldern som börjat i söndagskolan tog sina minste  
syskon med sig fem åringar! Söndagskolan var ambulande  
i somraskolan var det en och annan gång, läsarinnan i Ballingstorp  
Somraskola var den ledande, men där var en handbrevare i Väs  
han var också söndagsskollärare, och på ett ställe i Hultstorp hade  
vi söndagskola, och ytterligare på ett annat ställe i samma by,  
när barnen gått 4 söndagar fick de ett söndagsskolmärke det var  
ganska enkelt, nästa 4 söndag var märket finare och nästa ändå  
finare, och sedan 4 söndagar blev det en Bibel men då fick man  
betala 70 öre till. På sommaren hade vi söndagsskolafest



Med en blågul fana i toten brass utar en av de största söndags skolbarnen,  
 på fanan var <sup>in</sup>sydda texter från söndags skolans sångbok: Låten barnen  
 komma till mig, för en den icke. Så låg de barnen med föräldrar  
 och andra till en bokstogs klädd backe det var en söndag i sommarens  
 vackraste tid, det var en stor upplevelse för barn. Jag som barn var  
 med min mor på ett st. läsemöte långt upp i Balmingshus skog, sådana  
 möten var inte för en ut åt kvällarna, mötet var på ett bondställe  
 predikanten var från gamla Lutherska förbundet, nu berömda bibelskolan  
 vänner, rummet var inte så stort och mycket folk packades in, vid  
 en bord invid väggen satt predikanten, mötet öppnades med bön av en bibel-  
 spändare, det var en lång magerlagd karl med helstopp jag liknade honom  
 vid Jesus, det var en snäll <sup>man</sup> han var också söndags skol lärare, sedan började  
 predikanten på sin tal, han tog ett språk från Frostlagerringarna.  
 Och Djävulen går i kring som ett flytande lejon och söker vilka han  
 uppsluka må: Och djävulen hade han på tapeten beständig, och hade  
 en sådan kläm på när han skulle nämna namnet "potental" och de  
 gamla kränningarna suckade till då och sade och "Herre Jesu!" efter  
 mötet blev bön och sång en medlen bland dem vid namn Högtviss

Han skulle legn upp en säng, men det blev inte säng klöm, så var där en gammal arbetare, han arbetade vid järnvägen, den hade jag hört spjunga visor vid autoringarna, han stände upp, förhoppningsvis han hörsdes, <sup>inte</sup> men barnarbetaren hörsdes över hela rummet, <sup>han</sup> än var de ju med i sefröningen både gubbar, käringor! det var det bästa tyckte jag! När mor och jag gick hem igenom skogen, lakte jag på det rytmiska lejonet, jag hade ju i skolan på planor sett dessa gula vackra <sup>cygn</sup> och dess rytmiska hade ju läsa minnena talat också om att det var ett rovdjur, jag var sådd jag började transtas sått som det är, sticker det fram bland buskarna, så att följa med mor på några läsmotorn upp i skogarna det gjorde jag inte!

Barnen fick börja ganska tidigt att sätta sig in i arbete där som var stora familjer fick flickorna om tvättarna sticka strumpor laga kläder till sig själva, sedan vid sex, och sju års ålder i Landtbrukarehemmen, fick de hjälpa till vid turering, gathring av rotfrukter, fodring av ungdjur se efter får på bet, jag minns i min barndom, min mor var väverska jag fick vinda garn spola, sy på minna strumpor, och det här räcker till livet igenom laga minna kläder, och det har man haft nytta av, det som man lärt i barndomen.